

HD gruppen - inkomna synpunkter sorterade efter ämne

2023-01-28 Lena Widebeck

SSRKs rasklubbar/uppförare fick möjlighet att fram till 2024-01-15 skicka in de frågor de vill ha besvarade angående SKK:s system för HD (röntgenundersökning, avläsning, publicering, avelsindex samt hur informationen ska spridas) till SSRK Avelskommitté. Detta är en sammanställning av de frågeställningar som inkommit från rasklubbarna/uppförarna.

RESULTAT INKOMNA SYNPUNKTER

- A. MOTIV FÖR ATT RÖNTGA
- B. RÖNTGENUNDERSÖKNING
- C. AVLÄSNING AV RÖNTGENBILDER
- D. AVEL, AVELSDATA och TOLKA INDEX
- E. SKKs ROLL KONTRA RAS- OCH SPECIALKLUBBAR
- F. SÄTT ATT INFORMERA

A. MOTIV FÖR ATT RÖNTGA

Finns samband kliniska symtom och avläsning av röntgenbild?

"Finns det mätbar statistik på hur många individer av rasen cocker spaniel som facto har behövts avlivas på grund av kliniska smärtor orsakade av höftledsdysplasi.

"Efterlyser uppföljningar på hundar med olika grad från A till E och vilka ev. rörelseproblem de fått senare i livet"

"Kan man se att hundar med grad C skulle ha större risk att drabbas av problem än hundar med A eller B. Finns studier på detta?"

I den första HD-utredningen ingick att studera grad av HD med och utan sublaxation och förekommande rasskillnader gällande utvecklingen av kliniska höftledsbesvär. Öka kunskapen om rasskillnader.

Viktigt att det resultat vi ser och graderar på röntgenbilden måste ha ett klart samband med hundens kliniska välmående.

B. RÖNTGENUNDERSÖKNING

Kvalitetssäkra veterinärkliniker

Utmärkt skrivelse men skulle vilja tillägga att kvalitetssäkring av kliniker som utför HD röntgen. Veterinärer är olika skickliga på att röntga leder.

Missnöje finns med kvaliteten på undersökningarna. Vi skulle behöva få veta mer om hur SKK kvalitetssäkrar den delen av processen. Vi tror dock att kvalitetssäkringen av klinikerna som gör röntgenundersökningar behöver förbättras.

Sederingen och röntgenpersonalen blir avgörande för resultatet. Vilka utbildningskrav finns på klinikernas personal?

Viktigt att säkerställa trovärdigheten i hela kedjan från klinikens rutiner (att det inte finns utrymme för felaktig hantering i samband med röntgen och inskickning av bilder) till samsyn vid avläsningen.

Kan man se skillnader mellan kliniker på bildkvalitet och hur hundarna ligger på bilden?
Vad gör SKK om bilderna är av otillräcklig kvalitet?

C. AVLÄSNING AV RÖNTGENBILDER

Trovärdigheten för avläsarna måste öka, man behöver förstå mer hur HD graderas.

Bättre transparens hos SKK för hur avläsningen av HD sker

Vad gör man för att öka samstämmighet mellan avläsarna?

Varför har C-höfter ökat, hur bedömer avläsarna för vi kan se att antalet A har ju sjunkit och C har ökat?

Alla vet idag att det är skillnad på olika avläsare, så ska det absolut inte vara.

En enhetlig avläsning av röntgenbilder är ju såklart en felkälla. Den mänskliga faktorn och kalibrering av de som avläser är viktigt.

Det var också sagt att man hellre skulle fria än fälla, och med tanke på hur många plåtar som skickats in och som både uppfödare och veterinärer sagt att det här kommer hunden aldrig att lida av, och ändå har det kommit tillbaka som C så stämmer inte det.

Känns som skillnad mellan B- och C-höft är väldigt liten på röntgenbilden, (läs omöjlig att se) och förstå, ändå är det av så avgörande betydelse för hundens värde som avelshund

Efterlyser en trovärdig förklaring till den stora uppgången av C-höfter på bekostnad av A och B, iallafall i min ras. Men har förstått att det drabbat fler raser.

Hur sker avläsningen och hur bedöms höfter. Är det samma avläsare som avläser raserna i grupp 8, eller är de uppdelade på olika raser eller grupper, eller skiftar de om mellan raserna och grupperna? Hur många avläsare finns det? Önskvärt vore att rasen även kalibreras med de båda populationerna var för sig, då det ser helt olika ut för jakt gentemot exteriöravlad population.

Kan antal inskickade bilder påverka graderingen?

Hur stor vikt läggs vid Norbergs vinkel, är den fortfarande avgörande för gradering?

Norbergs vinkel kom man först fram till inte har så stor betydelse - och hellre fria än fälla. Varför frångick man den principen?

Saknar den dialog som fanns då Lars Audell och Håkan Kasström var avläsare och föreläste och redogjorde för systemet. Det ingav trovärdighet. Dagens avläsare är alltför anonyma.

Kalibrering mellan avläsare

"Det ska finnas tre kvalificerade avläsare på SKK. Röntgenplåtar skall avläsas av två avläsare. I det fall dessa har olika bedömningar skall en tredje avläsares utlåtande bli avgörande. Detta för att undvika de ökade överklagande utlåtanden som nu går till NKU."

Sambedömer avläsarna bilder? Eller hur stämmer man av att de synkroniserar sig?

Kan man inte låta avläsare i Norden läsa varandras bilder? Spelar kanske ingen roll i vilket land hunden röntgats?

Hur kalibreras avläsningen mellan avläsare i Sverige? Kalibreras de med de övriga nordiska länderna. Här borde årlig redovisning kunna delas mellan länderna, och skickas ut till rasklubbar. Även kalibrering där deltagare från de olika länderna gemensamt går igenom en enskild ras.

Bättre transparens hur avläsarkalibreringar går till - och resultat av dessa.

Ingen avelsutvärdering är starkare än den svagaste länken och en korrekt mätmetod för det vi vill förbättra är ju avgörande för resultatet.

Utförligare utlåtande

Ett sådant avläsningsprotokoll som de t.ex. har i England med ett poängsystem vore mycket bättre, där skulle uppfödarna få hjälp på ett helt annat sätt avelsmässigt och hundarna skulle inte heller slås ut som de gör nu med ett system som gör att de får en bokstav som är väldigt tydlig. Med ett annat protokoll skulle man kunna se exakt vad som är bra och mindre bra i höftleden och på det sättet kunna ta hänsyn till det i aveln.

Ett kort skriftligt röntgenutlåtande i samband med avläsning vore intressant (iallafall förklara skillnad B och C), men förstår de administrativa svårigheterna. Man kanske får nöja sig med möjligheten att ringa SKK och be om det muntligt.

En detaljerad redovisning av avläsningen likt det protokoll med poäng man får i England. Inte bara en sammanfattande bokstav. Det skulle underlätta aveln väldigt mycket.

Rastypisk avläsning

Det allra viktigaste är dock att det är en avläsning för varje ras – vad är typiskt för denna ras? Det vet vi alla att beroende på rasens anatomi så ser höftlederna olika ut – en cockers höfter ser t.ex. inte ut som en schäfers och ska därför inte bedömas efter en sån mall heller.

Norbergs vinkel kanske har stor betydelse för storväxta raser, men sedan den vinkeln kom i fokus har massor av spaniels slagits ut ur aveln utan att för den skull man kan se att hundarna fått några större problem – eller att de lämnat hundar med problem. Det enda som sker här är att hundar viktiga för aveln slås ut vilket gör att vi får färre och färre individer att avla på.

Norbergs vinkel och användningen av gradskiva, men avläsaren har inte raskunskap, om växt och förändringar inom populationen/rasen.

Omröntgen och överklagan Nordiska panelen

När man röntgar om sin hund ska det inte synas att den är röntgad tidigare, den ska få en helt ny avläsning som inte är beroende av den tidigare alls.

Hur funkar det med omröntgen, om resultatet inte kan graderas till det bättre och då är det ju ingen vits att röntga om

Varför ändras inte resultatet numera när man röntgar om en hund som har C-höfter. Nya bilderna visar klar förbättring mot tidigare – men ändå kommer resultatet C igen. Svaret från SKK var att man ändrar inte – orsak? Innebär mycket problem för t.ex. dom som ska utbilda räddningshundar – med dispensansökningar eller i värsta fall stopp i utbildningen. Tydligare regler kring avläsning omröntgen – tes ska inte samma veterinär läsa nya plåtarna.

Är det alltid en annan avläsare vid omröntgen?

Hur gick det med valideringsstudien av slumpmässigt utvalda hundar som avlästs i Sverige som skulle skickas till annat nordiskt land för avläsning?

En överklagan ska inte bara vara med avläsare från Norden, utan även från andra länder där de har ett annat system än oss men ändå är fullt kapabla att mäta upp höftleden och kunna ge ett utlåtande.

Obegripligt att gamla bilder skickas med vid omröntgen. Så görs väl aldrig vid kvalitetssäkring? Bör omprövas.

Visa statistik på överklagan i Nordiska panelen

Samarbete i Europa

Hur sker samarbetet mellan avläsare ser ut i Europa. En hund som t. ex. är avläst med A eller C i Italien vad säger våra svenska avläsare om det? Har de något samarbete så de på något sätt har en samsyn? Vi använder en hel del importer i vår avel och hade uppskattat att veta att vi läser av med samma synsätt.

Önskvärt vore att det fanns en veterinär panel inom varje ras, där alla skickar sina bilder. Från samtliga länder. Det skulle kunna förändra hela synen på röntgen och kunskap.

D. AVEL, AVELSDATA och TOLKA INDEX

Hur kan en B-höft göra att index sjunker då det är en normal höftled?

Hur värdera resultat HD kontra andra viktiga egenskaper, såsom temperament, andra hälsoegenskaper och genetisk variation.

Utesluter vi inte för många i övrigt bra hundar som är gränsfall mellan B och C?

Norbergs vinkel kanske har stor betydelse för storväxta raser, men sedan den vinkeln kom i fokus har massor av spaniels slagits ut ur aveln utan att för den skull man kan se att hundarna fått några större problem – eller att de lämnat hundar med problem. Det enda som sker här är att hundar viktiga för aveln slås ut vilket gör att vi får färre och färre individer att avla på.

Importerade hundar med HD-röntgen gjord i annat land måste kunna läggas in i SKKs databas, om det finns verifierade resultat från godkända klinker/Kennelklubbar som stämmer överens med vårt lands.

Kan man se effekt av användning av utländska avelshundar utan "känd HD-bakgrund"?

Det finns svagheter i systemet då få hundar röntgas (liten ras) och vi lägger oproportionerligt mycket kraft och medel på att röntga hundarna

Ska en C-höft verkligen anses "sjuk", dvs dysplasi? Det ger fel signaler när vi i flera raser öppnar för att använda C (i kombination med A och/eller högt index). Kanske benämningen dysplasi endast bör avse D och E?

Att producera hundar med höftleder som är perfekt på en bild är ju i sig inte något avelsmål. Om det är svårt för veterinärer som dagligen röntgar hundar att avgöra skillnaden mellan en A-, B- eller C-höft undrar man om vi är på rätt spår. Vi ska undvika grava (D och E) höfter som med tiden troligen ger problem för hunden. Men kanske är det dags att avdramatisera skillnaden mellan A till C?

E. SKKs ROLL KONTRA RAS- OCH SPECIALKLUBBAR

"SKK vill att vi ska röntga, de säger sig vara en hundägarorganisation men det är vi uppfödare som bär hela organisationen. År 2022 röntgades **9.178** hundar av alla raser. Det inbringade till SKK **3.441.750** kronor.

Vid parningar C + C som ofta händer i rasen, vad händer vid registrering hos SKK?

Önskvärt att JiS årligen redovisar sin population med kombinationer, och hur det ser ut med HD-defekter i procent, och delger CSK.

Rasdata: Önskvärt vore att båda sidors resultat även syntes på Rasdata, där syns endast sämsta resultat som tidigare, det hade varit till stor hjälp om båda kunde ses även där. När man direkt kan se båda sidors resultat sparar det mycket tid för att slippa klicka sig vidare till Avelsdata/Hunddata, och det är skillnad på en C/C och en B/C hund.

På Rasdata Jaktcocker är det önskvärt med sammanställd HD statistik, och inte endast resultat på röntgade enskilda hundar.

F. SÄTT ATT INFORMERA

Tycker att information digitalt är ett bra sätt att få information.

För mig skulle information via mail fungera bra för uppdatering kring frågan.

Rasklubbens hemsida

Transparens och kommunikation hör till begrepp som gynnar klimatet